

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

Punct. I. An anima per suammet entitatem, virtutem actiuam atque
passiuam habeat respecta suarum operationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

viuentibus vitā materiali, & diuifibili effentialiter requiritur noua pars formæ, vel in instanti, in quo fit nutritio, vel iam antè producta, & huius vnio cum forma præexistēti effentialiter ad nutritionem requiritur: & licet non in illa consistat formaliter, & completiue nutritio viuentis, consistit in illa formalissime augmentatio formæ, quæ in viuentibus effentialiter requiritur ad illorum nutritionem. Quia ad augmentationem viuentis formæ diuifibili effentialiter requiritur augmentatio formæ.

11 Actio, quā arbor abscissum ab alia arbore ramū sibi vnir, immanens est: & similiter actio quā homo suam vnionem extendit ad partem nasi, vel digitū omnino ab illo abscissam: quam iam emortuam iterum viuificat, & sibi vnir, quia omnes hæ actiones sunt immanentes, & alio agenti extrinseco eiusdem speciei fieri nequeunt.

12 Obiicit. Actio nutritiua vitalis fit per intus sumptionem: sed hæ actiones nō sunt per intus sumptionem, sed per iuxta positionem: ergo non sunt vitales. Resp. has actiones, vt plurimum fieri in materia habente partes inter se dispositas, & ordinatas per applicationem factam per intus sumptionem: cuius ordinem, & dispositionem est cum diuersis numero principiis, retinent, quando per iuxta positionem applicantur: & hac ratione hæ actiones dici possunt factæ per intus sumptionem: & non per puram iuxta positionem. Quod si applicantur partes in prima generatione acquisite, etiam illa nutritio non fiat in materia disposita per intus sumptionem, non tamen fit per iuxta positionem tantum: quia ordinatio illa partium, quā habet portio nasi, vel digiti abscissa, non fuit per iuxta positionem instituta: sed per primam viuentis generationem, in qua non fuit additio partis ad partem facta per iuxta positionem.

13 Sensatio externa, & interna, intellectio, & volitio in mea sententia per se ipsas sunt immanentes, & vitales, quia, vt probabo Contr. 5. Punct. 1. per se ipsas procedunt ab anima & illi vniantur. In sententia, quæ intellectiōnem, & volitionem in termino constituit distinctas à passione, & vnione, quibus inhæret, & vnitur animæ intellectio, & sic reliquæ actiones per vnionem, & inhæsiōnem superadditam, vitales sunt. An verò secundum hanc sententiam, possit illis vitalitas, & immanentia deficere, dependet ab alia quæstione: an videlicet possint ab alio principio actiuo, & in alio extrinseco subiecto produci: & quodcunque horum affirmetur, necessitatem inducit dicendi intellectiōnem, & volitionem, & sensationem posse sine immanentia, & vitalitate existere. Qui affirmant intellectiōnem, & sensationem consistere in actione: & non aliam immanentiam tribuunt sensationi materiali, nisi quia producit a forma, & subiectatur in materia illi vnita, tenentur dicere has actiones esse immanentes per vnionem materiæ ad formā quam immanentiam existimare posse ab illis deficere, quia ad hoc vt anima rationalis sensationem producat in materia, vnio inter vtramque tantum se habet tanquam conditionem, quam Deus poterit supplere: ita vt anima hanc actionem exerceat in materia non sibi vnita: & immanens non sit, neque vitalis: semper tamen immanentiam ad vitalitatem requisitam exigit, quod sufficiens est, vt cum talis actio immanens sit, vitalitatem habeat.

14 Præsentia localis, neque motus progressiuus, & viuentiū motus dilatationis, & cōtractionis, vitales non sunt. De motu cordis, tenet hanc conclusionē P. Garcia super fen. Aui-cennæ, disp. 50. c. 4. n. 17. & refert S. Th. opusc. 35. & 1. 2. q. 17. art. 9. art. 2. & 3. consentit Ferr. ibid. & P. Vasq. 1. p. q. 51. in explicatione art. 3. & disp. 86. in explicatione huius art. docet cōmestionem, loquutionem, & deambulationem esse vitales, tantum quoad modum, quia alias vitales actiones supponunt. Ratio est, quia eadem præsentia per eandem indiuisibilem actionem, per quam producit motu progressiuo, posset produci motu, quo corpus naturaliter descendit deorsum: quod enim anima rationalis moueatur determinata proprio volitionis actu, vel quod moueatur determinata motu naturali corporis grauis, cui est vnita, non infert, neque inducit diuersitatem actionis, cum principium immediatè, & ratione sui pertingens actionem maneat idem: sicuti actus voluntatis idem manet, siue ab illa cognitione representante idem formale obiectum, siue liberè à duplici cogitatione, siue necessariò ab vna tantum procedat. Secundo, eandem præsentiam numero, quā ego per motum progressiuum acquirō, cum eadem vnione respectu cuiusvis extremi potui in me producere aliud agens eiusdem speciei: ergo actio productiua præsentis nō

habet ex prædicatis specificis agentis, & termini, esse immanentem, neque immanentiam exigere. Addidi cum eadem vnione, ne instares termino nutritionis, qui potest ab alio principio eiusdem speciei transeunte produci.

Actiones, quibus Carduelis, & Pauo se depingunt coloribus, vitales non sunt, quia proueniunt à temperamento primariū qualitatum, respectu quaru actio productiua coloris nō habet propriam immanentiam, vt probauit Punct. 1.

CONTROVERSIA III. De Potentiis Anima.

Gr iam de Anima secundum se, ago modo de Anima secundum suam virtutem, propriasque ipsius potentias in communibus actibus in particulari de singulis earum, Controuersis sequentibus.

PUNCTUM PRIMUM.

An Anima per suammet entitatem, virtutem actiuam, atque passiuam habeat respectu suarum operationum.

§. I.

De virtute actiua.

Enodatio huius difficultatis viam aperiet ad passionem distinctas, vel indistinctas in anima constituendas, licet non omnino illam dirimat, quia postquam probauerimus animam concurrere immediatè ad suas operationes, restat sciendum, an concurret se solā, vel potentis, superadditis adiuta.

Vnum est fundamentum Thomistarum, negantium animam immediatè concurrere ad suas operationes, scilicet substantiā non esse immediatè productiuam accidentium: hoc à nobis destructum est in physicis, quapropter in illa expugnando, vel dissoluendo immorandum non est.

PRIMA CONCLUSIO. Anima immediatè concurret effectiue ad suas operationes exercendas. Probo illā specialiter respectu volitionum, ex quibus à paritate licet argueretur anima meretur, & demeretur per actus voluntatis: ergo est libera respectu actuum voluntatis: ergo efficienter concurret ad illos. Primum antecedens est fide sanctum, Prior illatio vix distinctionem admittit. Nolo tamen procedere, quin præcludam effugium, quod forsitan aliquis minus tūtentabit, si dicat, animam esse liberam mediata, quia libera est voluntas, quæ est passio illius, non immediatè quia immediatè nihil efficit: quod sic impugno. Anima est, quæ primariò meretur, & demeretur: ergo anima est immediatè libera: antecedens puto absque notabili errore non posse in dubiū vocari: consequentiam probaui meriti, & demeriti libertatem cōsequitur: ergo illud, quod primariò immediatè, & per se meretur, est primariò per se, & immediatè liberum: ergo anima, cuius est proprium meritum, & demeritum, inest primariò, & per se, & propria immediata libertas. Confirmatur: animam esse liberā mediā potentia ab ipsa distinctā, tantum dicit potentiam esse liberā, & hanc potentiam subiectari in anima: ergo tantum libertas immediata potentie conuenit immediatè animæ, quatenus anima in se recipit potentia: sed receptio huius potentie in anima, & vnio inter vtramque nō est libera animæ: ergo non est in illius potestate illud, quod tu vocas libertatem mediatam: ergo talis libertas, mediata libertas non est respectu animæ, sed tantum respectu potentie. Viget; Anima tantum se determinauit ad illam libertatem immediatam potentie, quam tu mediatam vocas respectu animæ, quatenus se determinauit ad habendam potentiam quæ postea se determinat sine noua animæ determinatione: sed determinatio animæ ad habendam potentiam, quæ postea se ad actum determinat sine noua animæ determinatione, nullo modo fuit in potestate illius se determinare ad actum liberum voluntatis, quem tu dicis esse mediā: liberum respectu animæ: ergo anima nullo modo est libera respectu talis actus, ex eo præcisè, quod potentia in illa recepta libera sit. Sciatutā iā libertate immediatè respectu animæ, illius actiuitas sic facillè statuitur. Illud principium est.

est liberum, & se determinat quod efficitur anima est per se, & formaliter, & immediate principium liberum: ergo anima immediate efficit. Respondebis ad libertatem immediatam sufficere efficientiam mediatam. Contra: Determinatio non distinguitur ab efficientia principij in actu primo indifferenti: ergo principio, cui immediate conuenit determinatio immediate conuenit efficientia.

4 Dices animam posse tribui laudi, vel vituperio opus factum a voluntate, sicut tribuitur Patri, vel tutori opus filij vel pupilli, etiam si opus filij liberum non sit respectu Patris, neq; pupilli opus liberum sit Tutori. Contra: Patri vel Tutori tantum laudi, & vituperio datur educatio filij, vel pupilli, quæ formaliter libera est respectu Patris, qui liberè filium instruit, probo præceptoris tradit, illum bonis operibus exerceri cogit, vel hæc omittit, & oppositum permittit aut facit, & quia ex hac educatione, & doctrinâ sapè pendente bona, vel mala opera filij ideo hæc laudi, & vituperio Patri tribuntur, quod si filius quem Pater totis viribus optimâ doctrinâ erudire, & piis motibus instruere curauit, sinistrè operetur, nihil labis ex immundis filij operibus adheret parenti. In voluntate autem aliter se res habet respectu animæ; hæc enim si actiue non concurrat cum voluntate, nullo modo potest illam regere; ergo non est fundamentum, vt voluntatis laus, vel vituperium propriis operibus acquisitum, animæ tribuatur.

5 Eandem conclusionem probo ratione communi pro actibus intellectus & voluntatis sensus interni, & appetitus: illam efformo respectu actuum intellectus, & voluntatis. Voluntas est potentia cæca, quæ operari non potest sine cognitione præeunte, quæ est necessaria, vt voluntas se determinet ad amandū; ergo principium cognoscens est, quod se determinat ad amandū; ergo anima est formaliter principium cognoscens, & eadem se determinat ad amandū: ergo est principium concurrens effectiue ad cognitionem, & volitionem. Probo consequentiam: non potest cognoscere id, quod non concurret effectiue ad cognitionem, quia cognitio, vt probabo, includit essentialiter actionem cognoscens, quod potest se determinare ad amorē, id, quod non effectiue concurret ad illum, quia determinatio essentialiter dicit actionem principij se determinantis: ergo illud, quod est principium cognoscens, & se determinans ad amandū, est principium productiuum cognitionis, & volitionis. Ab illo antecedenti principij cognoscens est, quod se determinat ad amandū, totus discursus legitime trahitur, quia si idem debet esse principium cognoscens, & se determinans ad amandū non sufficeret intellectum cognoscere, & voluntatē amare, si intellectus, & voluntas ab animo distinguerentur, quia etiā distinguerentur inter se, & non ex eo quod intellectus intelligeret, & voluntas se determinaret ad amandū, esset idem principium cognoscens, & se determinans ad amorē. Antecedens in quo totus nititur discursus, sic probo. Principium se determinans ad amorē, indiget præuâ cognitione, vt videat obiectū, circa quod se debet determinare, sine qua cæcum est, & non potest in aliquam partem se mouere, aut in aliquod tendere obiectum: ergo illa lux, seu illa visio, qua possit amissa cæcitare se mouere in obiectum quod videt, & inter plura opposita, hoc vel illud eligere pro libertate animæ respectu suarum volitionum in illo debet esse, alioqui eodem modo se habebit posita illa lux, seu illa visio in alio, ac si non esset posita, non enim potest principium cæcitatem amittere, nisi per visionem propriam illius, neque quidquam proderit principio productiuo volitionis visio in alio subiecto ab ipso distincto existens, sicut mihi quidquam non prodest Petrum videre obiectum, vt ego illud non videns, possim manu apprehendere, vel in illud tendere progressu motu.

6 Dices cognitionem conducere vt voluntas se determinet ad amandū ex eo quod subiectum habeant commune vtrique potentia, etiam si inter se distinguantur. Contra: subiectum commune vel iuuat voluntatem vt se determinet, vel non iuuat: si iuuat illam, actiue concurret, ad volitionem, quod contra te contendo: si non iuuat, quid præstat subiectum commune potentis distinctis ad hoc vt vna dirigatur cognitione, quam non habet, & se determinet ad obiectū, quod per se non cognoscit, & in quod nisi vt prius cognitum ferri nequit: Dices secundò, animam fieri cognoscens, & amantem per cognitionem & amorē ethi. cognitio, & amor in illa non existant, neque ab illa procedat, impugnauit supra hanc solutionem, sed adhuc illius doctrinâ admissa non satisfacit, quod sic ostendo. Est anima ama-

Franc. de Oviedo, Philosoph. Tom. II.

ret per amorē non productum ab illa, non ideo se determinaret ad amandū, sed voluntas quæ amorē producit sed illud principium, quod se ad amandū determinat, debet esse cognoscens: ergo illud principium, quod amorē producit determinando illius existentiam debet esse cognoscens, sed hoc non potest esse voluntas distincta ab anima, quia hæc non cognoscit: ergo datur aliud principij cognoscens determinans existentiam amoris per productionem illius, quod non potest esse distinctū ab anima: ergo anima est principij cognoscens, & se ad amorē determinans: ergo est principij productiuum amoris. Hæc ratio eodē omnino modo fit in actibus sensus interni, & appetitus materialis, quia sicut voluntas indiget cognitione ad proprios actus, ita appetitus materialis indiget sensatione ad illorū exercitiū, & sicut voluntas in obiectū incognitum ferri nequit, ita neq; appetitus in obiectū non prius sensatum sensu tendere potest. Ex his actibus à paritate argumentum fit pro reliquis actibus intentionalibus sensuum exteriorum.

7 SECUNDA CONCLUSIO. Anima secundum se totam concurrat ad quemlibet actum vitalem producendum in quacunque parte organica materiæ, v.g. anima secundum se totam producit visionem factam in pupilla, & sensationem tactus factam in pede. Hæc conclusio in anima rationali questionem non subiicitur, quæ cum diuisibilis sit, eo ipso quod concurrat, secundum se totam concurrat, & cum partes non habeat non potest dici secundum omnes partes concurrere: in reliquis animis diuisibilibus illam probo. Anima secundum se totam, & secundum omnes sui partes virtutem habet ad producendam quamlibet sensationem, siue internam, siue externam, vt probauit Contr. r. punct. 7. vbi statui animas constare partibus homogeneis, quarum quælibet virtutem habet ad producendam quacunque operationem. Deinde anima secundum se totam, & secundum omnes sui partes est sufficienter applicata ad producendam visionem in pupilla, neque ex defectu deorganizationis potest impediri productio visionis in pupilla dependens à parte animæ equi existente in pede: ergo illam producet: Animam secundum se totam, & secundum quamlibet partem sui esse sufficienter approximata ad producendam visionem, probo ex dictis 7. Physic. vbi statui, cum communi omnium sententia, agens diuisibile non debere esse immediate applicatum passo secundum omnes sui partes, sed sufficere habere applicationem immediatam ratione alicuius partis, & media hac aliam, & aliam applicari: ergo etiam si anima equi non sit approximata secundum omnes sui partes, sed immediate, & mediate secundum alias, ex quibus fiat vnum agens totale, sufficientem applicationem habebit, vt agat in organum cuiuscunque sensationis, sensationem ibi proportionatam. Deinde ratione organizationis non impediri hanc actionem, sic probo: deorganizatione tenet ex parte subiecti, & non requiritur ex parte agentis, neque ratione principij actiui, neque in illa parte à qua fluat actio, sed in illa parte subiecti, in qua recipitur, vel cui vnitur illius terminus: ergo visio recipienda tantum in pupilla, etiam si producenda sit à tota anima non requirit deorganizationem in tota anima, sed in illa parte subiecti, in qua sensatio est exercenda, vel cui ipsa, vel illius terminus est vnendus: ergo cum animæ pars in pede existens virtutem habeat producendi visionem in pupilla oculi, & illam habeat sufficienter applicatam, & ratione deorganizationis non repugnet, necessariò suam virtutem exercet, & actiue ad visionem, & quamlibet sensationem exercendam in quacunque parte corporis concurret.

8 Obiicies primò. Pars animæ existens in pede respectu pupille non est actus informans, sed assitens, quia tantum informat partem pedis, & non pupillam: ergo non potest in illa sensationem producere, quia forma assitens non potest exercere actiones vitales in subiecto, cui tantum assitit, & non informat, & ideo ex operationibus vitalibus quas exercet anima in corpore, inferimus non esse actum purè assistentem, sed informantem. Respondeo partem animæ existentem in pede non esse actum informantem respectu materiæ pupillæ, cui non est immediate per se vnita, nihilominus non dici purè assistentem ratione vnionis mediatæ, quam habet cum illa, quia actus purè assitens nullam dicit vnionem cum subiecto, cui assitit: Sed quidquid sit de modo loquendi. Respondeo ad hoc vt anima producat actionē vitalem in hac parte subiecti secundum omnes partes sui sufficere informare talem partem subiecti, immediate secundum aliquam partem sui, & esse vnitam secundum omnes

omnes alias huic parti informanti subiectum sensationis, ut patet in nutritione, in qua forma adæquata producit partem formæ sibi necessariò vnitam, quam separatam producere non potest, non tamen requiritur hanc vniri omnibus partibus formæ adæquate, quæ ad illius productionem conducunt, sed tantum necesse est alicui immediatè vniri, & reliquis mediatè ratione huius.

9 Obiicies secundò. Anima producit visionem per actionem immanentem: ergo illa pars animæ cui visio non est immanens, non potest concurrere ad illius productionem: sed visio non est immanens parti animæ equinæ existenti in pede: ergo non potest hæc pars ad visionem concurrere. Respondeo animam producere visionem per actionem immanentem formaliter alicui parti animæ, & reliquis partibus, totique animæ denominatiuè ratione illius partis, cui est visio formaliter immanens, & ita secundum omnes potest concurrere ad visionem formaliter immanentem secundum omnes. Neque refert secundum omnes partes concurrere per modum principij vitalis, quia anima secundum omnes sui partes concurrit per modum principij vitalis ad mutationem, cuius terminus non omnibus immediatè, sed aliquibus tantum vnitur.

10 Obiicies tertio. Si anima secundum omnes sui partes concurreret ad visionem, sequeretur viuens maius corpore, perfectius videre alio viuente exiguo corpore prædito, & idem viuens imperfectius videre resecto ab illo brachio, quam illo retento, quia pauciores anima habet partes quàm existit brachio abscisso, ac quando, cum proprio brachio integrum perseuerat. Resp. Hanc obiectionem in rationalibus locum non habere, in quibus anima partibus caret; neque in reliquis viuentibus quidquam probare, quia viuens, quod plures partes animæ habet, habet plures materię partes, in quibus operationes exercet, & ita pars quælibet pluribus operationibus exercendis in diuersis partibus subiecti est intenta, & quod pluribus compartibus adiuuatur, plures adiuuat ad illarum operationes, exercendas; in quarum productione suam virtutem infumit, & intenta pluribus operationibus aliarum minorem virtutem habet ad proprias elaborandas, totidem enim, imò forsan magis propriæ virtutis impendit in alias animæ partes adiuuandas, quàm aliarum in suum auxilium experitur.

S. II.

De virtute passiva.

11 TERTIA CONCLUSIO. Etiam si dentur potentia superaddita, anima rationalis est immediatum principium passuum intellectus & volitions, & subiectum informationis, cui vnuntur intellectus, & volitio. Hæc conclusio probatur eadem ratione, quæ primam conclusionem probauit: Anima est principium formaliter intelligens, & amans: ergo intellectus, & amor illi formaliter vnuntur. Antecedens satis firmum est rationibus adductis conclusionem primam; Consequens constabit ex dicendis Controv. 5. Punct. 1. vbi probabo intellectum, & reliquas actiones vitales importare vnionem ipsarum ad subiectum vitaliter operans. Ex quo probatur has actiones vniri animæ; in ipsa esse tanquam in subiecto, ex quo educuntur, difficultate caret, quia absque fundamento distinguendum non est subiectum inhesionis, & informationis.

12 QUARTA CONCLUSIO. Hæ operationes ita subiectantur, & vnuntur animæ, ut non subiectantur, neque vniantur potentiis superadditis, etiam si hæ animam comitentur. Hanc conclusionem non possum euidenti ratione probare, illam tamen satis probabiliter suadeo. Hæc accidentia subiectantur in anima, & ipsa per se sufficiens est, ut sit subiectum adæquatum illarum: ergo non est multiplicandum aliud subiectum inadæquatum pro his actionibus, etsi enim anima potentiis ad illas efficiendas indigeat; non tamen ad illas recipiendas, neque illarum vniones terminandas. Confirmatur: Potissima ratio, quam assignant Doctores ad potentias superadditas constituendas, est, ut anima determinetur ad has actiones, videlicet volituias, & illas intellectuias efficiendas; sed ad illas recipiendas, vel terminandas non indiget hac determinatione speciali, quia eo ipso quod sit determinata ad intellectum producendam, manet determinata ad illam recipiendam, & illius vnionem terminandam: ergo non indiget determinatio ex parte principij passui: ergo non indiget potentia, quæ animam iuuat ad patiendum suas operationes, vel ad termi-

nandum ipsarum vniones, etsi illa indigeat ad efficiendum: ergo etiam si detur potentia, quæ actiue concurrat cum anima ad suas operationes, nulla datur, quæ passiuè finalis cum anima influat in easdem, quas actiue producit.

QUINTA CONCLUSIO. Brutorum animæ immediatè tanquam subiectum adæquatum recipiunt suas operationes. De operationibus sensus interni, & materialis appetitus probatur eadem ratione, quæ probauit intellectum, & volitionem subiectari in anima: de reliquis operationibus ab harum paritate.

SEXTA CONCLUSIO. Sensationes materiales hominis subiectantur in materia, tanquam in subiecto adæquato inhesionis: non subiectari in anima tanquam in subiecto inhesionis adæquato fatentur omnes, quia accedens materiale non potest educi ex subiecto spirituali: subiectari in toto composito tanquam in subiecto adæquato, & in anima tanquam in subiecto inadæquato contendit Arriaga disp. 3. sect. 2. subsect. 2. vbi respondet variis rationibus, quæ alij adducunt ad probandum vnitatem spirituales non posse esse subiectum adhuc inadæquatum rei materialis; ego tamen Arriagæ solutionibus non indigeo, quia rationes omnes, quæ ex aliis in suam sententiam adducit inefficaces iudico: frivolum enim est asserere formam materialem communicaturam subiecto, ex quo educeretur, suam materialitatem alio modo, quàm per vnionem, quo possumus dicere animam rationalem communicare subiecto suam spiritualitatem, neque alius est modus communicandi prædicta inter subiectum, & formam; materia enim vnita formæ sensitiuæ non fit sensitiua, neque vnita formæ rationali rationalis fit, sed tantum totum ratione formæ, quam doctrinam sæpe repeto, & sæpius esse repetenda, quæ video multos hac communicatione prædicatorem inter materiam & formam offendere, & prolixè satis inutiliter quæ ex hac doctrina non penetrata disputationes protendere.

Probo rem spirituales non posse esse subiectum inadæquatum educationis rei materialis, ex communi sententia, quæ admittit non posse esse subiectum adæquatum, quo posito sic arguo. Incapacitas recipiendi adæquate formam materialem in subiecto spirituali non provenit ex eo quod sit inferioris ordinis cum illa indigentis alio compingit adiuuante, vel eleuante, quia subiectum spirituale perfectius est forma accidentali, sed ex improportione, quæ est inter rem spirituales, & materialem: sed eadem improportio remanet respectu subiecti inadæquati: ergo eadem incapacitas. Rem explico; incapacitas hæc in subiecto spirituali non oritur ex imperfectione ipsius, sed ex nimia perfectione, propter quam illi repugnat formæ spirituali subiecti; ergo non supplebitur hæc incapacitas per aduentum alius compingit passui, quia non minus est contra perfectionem rei spiritualis esse subiectum inadæquatum rei materialis, quàm adæquatum.

Meam ratiocinationem apriet virtus productiua rei materialis respectu spiritualis, & spiritualis respectu materialis: Res materialis inferioris est ordinis, & ideo ut spirituales producat, indiget principio eleuante, quo rem spirituales producat: Res spiritualis altioris ordinis est respectu materialis, & ideo illam producit sine alio compingit materiali, quia non indiget eleuatione illius cum superior sit: ergo si res spiritualis posset esse subiectum educationis rei materialis, non indigeret compingit eleuante: sed ipsa, ut pote altioris ordinis illam adæquate recipere. Accedit ad hanc ratiocinationem, necessarium non esse ex aliquo capite has sensationes recipi adhuc inadæquate in anima, ut ex conclusione sequenti, & ex dicendis Controv. 5. Punct. 1. de natura intellectus, & aliarum operationum clarè constabit: quæ ratio non est levis momenti, cum absque necessitate ponendum non est accedens materiale subiectari in forma spirituali, quod tantum pro hac questione inuentum est.

SEPTIMA CONCLUSIO. Sensationes materiales vnuntur animo rationali. Probo hanc conclusionem: idem debet esse principium sentiens, & appetens: ergo eidem principio sentiendi, & appetendi debet vniri sensatio, & appetitio: hoc debet esse anima: ergo animæ vnuntur hæ operationes. Hoc principium debere esse animam sic probat: sensatio, & appetitio includunt influxum actiuum: materia neque inadæquate concurrat ad actum sentiendi, & appetendi: ergo anima tantum est quæ sentit & appetit. Respondet Hurradus disp. 4. sect. 3. vbi docet, sensationes materiales recipi in materia, immemor distinctionis inter receptionem

receptionem, & vnionem, sensationem includere actionem & passionem: nihilominus non esse necessarium animam recipere sensationes, etiam si idem debeat esse principium sentiens & appetens, quia principium appetens appetitum materiali non est forma sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis. Vnde non est necessarium, vt principium cognoscens sit forma, sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis.

18 Hunc dicendi modum recte impugnat Arriaga supra: In primis, quia agere concipitur actus sentiendi diuisus in duobus subiectis, in vno ratione actionis, in altero ratione passionis. Deinde hoc admissum adhuc solutio non satisfacit, quia principium appetens non indiget cognitione, vt recipiat actum, quem producit, sed vt illum producat: non enim illuminatur ad recipiendum, sed ad agendum: ergo id, quod producit actum appetitus debet cognoscere; sed anima producit actum appetitus, ergo anima debet cognoscere: ergo anima debet habere id, quod requiritur ad cognitionem, quem discursus huiusmodi legitimum esse existimo: sed ex hac vltima illatione ab Arriaga discedo. Ille existimat ad sensationem requiri formaliter actionem & passionem: & ex hoc antecedenti consequenter infert animam fore principium actuum, & passuum sensationis. Ego censeo passionem non spectare formaliter ad sensationem, sed tantum actionem, & informationem, & tantum infero ex principio ex quo Arriaga deducebat actionem, & passionem, actionem, & informationem, seu vnionem sensationis respectu animæ sentientis: passionemque eiusdem sensationis respectu animæ supra impugnauimus. Neque nouum est in Philosophia concedere informationem formæ respectu subiecti, cui non inhereat, quia anima rationalis materiam, cui non inhereat, informat.

19 Dubium esse poterat, an sensatio recepta in materia, & vnita formæ, vniretur etiam materiæ: cui affirmatiue satisfacio, quia nullam vidimus formam inherentem subiecto, cui non sit vnita, licet viderimus formam vnitam subiecto, cui non inhereat.

20 Reddi iterum molesta obiectio de communicatione effectus formalis formæ ad subiectum, quam omnes adducunt contra communem sententiam, quæ sensationes in materia receptas, & vnitas constituit: Sensatio recipitur in materia: ergo illi communicat suum effectum formalem: ergo materia est sentiens. Respondeo ex dictis sæpe effectum formalem inseparabilem, quem communicant formæ subiecto cuiusque, nihil aliud esse quam se totam communicare terminando secundum totam suam entitatem vnionem ad subiectum; hoc autem, quod est in sensatione constituere sentiens, & in gratia, seu sanctitate constituere sanctum, & in aliis formis similes denominationes tribuere, est connotare subiecta apta, ex quibus, & ex forma illis vnita resultat talis denominatio, & concretum per illam significatum: non verò ex ipsa forma vnita alij subiecto. Ex gratia habituali, ex Angelo, & vnione inter vtrumque resultat hoc concretum, *sanctum*, quod non resultaret ex gratia, & ligno, etiam si inter lignum, & gratiam vnio intercederet.

21 Obiicies contra conclusiones, quibus dixi, sensationes brutorum subiectari, & vniri in anima, & sensationes hominis tantum vniri animæ: sequi ex illis esse magis immanentes sensationes bruti, quam hominis; ex quo infertur esse magis vitales, quod nullus concedit. Respondeo, operationes bruti esse magis immanentes respectu animæ rationalis, non tamen esse magis vitales, quia maior immanencia, quam habent operationes bruti respectu formæ est immanencia in hæsiua, seu mediâ in hæsiione, quæ ad vitalitatem non spectat, non informatiua, seu mediâ informatione, & vnione, quæ tantum ad vitalitatem conducit.

22 Vltimò noto totam hanc doctrinam, æquè defendi in opinione, quæ nullam vnionem cognoscit in accidentibus respectu subiecti, quod informant præter inherentiā, seu in hæsiōnem, quia secundum hanc opinionem sensatio recepta in materia per in hæsiōnem habentem vicem vnionis inter vtramque, potest per aliam vnionem, quæ in hæsiō non sit, esse vnita animæ, & licet concedatur omnem in hæsiōnem accidentis in subiecto esse vnionem vtriusque, non ideo necessariò dicendum est omnem vnionem accidentis ad subiectum informationis esse in hæsiōnem, sed potest habere vnionem identificatam cum in hæsiōne respectu subiecti, quod informat, & cui inhereat, & aliā vnio-

nem distinctam ab in hæsiōne, quā informet subiectum informationis, cui non inhereat. Aduerto similiter me probasse sensationes materiales hominis non subiectari in forma, ex quo tacite intuli subiectari in materia, quod posset aliquis in questionem vocare, quia potest sensatio non subiectari in forma, neque in materia, sed quantitate, de quo parum curauimus, quia vix potest reperiri coniectura, quæ inclinet ad dicendum subiectari in quantitate; & difficillè erit rationem inuenire, quæ probabiliter suadeat sensationes has magis subiectari in materia, quam in quantitate iuxta nostrum modum philosophandi, qui vitalem immanentiam illarum constituit in vnione immediata ad formam, iuxta quam nullam vnionem, neque in hæsiōnem requirunt in ordine ad materiam, vt vitales sint. Nihilominus coniector subiectari in materia, quia sunt operationes propriissimæ viuientis, quas in aliqua parte illius subiectari congruum apparet, quod ego speciali ratione probare non posse ingenuè fateor, neque id suadere meus est animus, sed tantum persuadere sensationes has non recipi in anima rationali adhuc inadæquatè, de quo in hac re est tota inter auctores dissertatio.

PUNCTUM II.

An potentia realiter distinguantur ab anima.

§. I.

Doctorem placita.

1 Pro vtraque contradictionis parte stat densum Doctorem agmen, negans potentiam realiter distingui ab anima. Ductat Scot. in 2. dist. 16. q. vnic. licet suam distinctionem ex natura rei illis accommodet. Consentit Bonau. dist. 3. q. 3. Doctorum turba nullam distinctionem realem, neque ex natura rei inter potentias, & animam inuenit. Sic sentit Greg. in 2. dist. 16. q. 3. Oham dist. 16. q. 24. & 26. Gabriel ibid. q. 1. Marfil. in 1. q. 1. art. 3. Henric. quolibet 3. q. 14. Hurt. disp. 4. sect. 4. Arriaga disp. 3. sect. 4. quibus ferè omnes recentiores, qui hoc tempore scribunt, consentiunt.

2 Dux illorum, qui distinctionem potentiarum ab anima propugnant, fertur D. Th. 1. p. q. 77. art. 1. quem tota sua sequitur schola, Caiet. ibid. Aegid. quodlib. 3. q. 10. Capreolus in 1. dist. 3. q. 3. art. 2. Sorus in Logica, c. de proprio q. 2. Heruæus quodlib. 1. q. 9. ex nostris hanc amplectuntur opinionem P. Suarius tom. 4. Metaph. disp. 18. sect. 3. n. 13. & sequentibus, & lib. 2. de anima, c. 1. P. Vafq. 1. 2. tom. 1. disp. 14. cap. 3. P. Greg. de Valentia tom. 1. disp. 6. q. 3. punct. 2. P. Toletus lib. 2. de anima, c. 4. q. 9. P. Rubius lib. 2. de anima, c. 3. tract. de potentiis animæ, q. 1. n. 6. PP. Conimbric. lib. de anima, c. 3. q. 4. Sententiam mediam amplexus est Durandus in 1. dist. 3. q. 2. qui arbitratu est potentias animæ vegetatricis, nimirum virtutem nutriendi, & generandi esse idem re cum anima, facultates verò sentiendi, & intelligendi, ab ea realiter distingui.

§. II.

Propria sententia.

3 PRIMA CONCLUSIO. Implicat potentia volitiua distincta realiter ab anima, & ab intellectu formaliter libera. Probo: omne principium liberum vt liberum essentialiter includit cognitionem principij liberè operantis: sed potentia volitiua distincta ab anima, & ab intellectu non esset cognoscitiua, neque posset habere cognitionem, vt fatentur omnes, qui distinctione potentiarum tuentur: ergo non esset libera. Respondebis: sufficere cognitione intellectus, vt voluntas libera constituatur. Contra: si intellectus & voluntas distinguantur, voluntas non constituitur realiter cognoscens per cognitionem voluntatis: ergo etiam si versaretur circa obiectum turpe, & se actibus prauis ex obiecto exerceret, rectè posset dicere ignorans & inscia operis à me facti, *fecit illud*: ergo non liberè. Confirmatur: In principijs, quæ influunt in volitionem, illud libertatè propriam exercet, quod determinat alia compincipia ad operandum; & illud est liberum in actu primo, quod potest se ipsum, & reliqua, ex quibus actus primus componitur, ad eandem efficientiam determinare: sed tantum principium cognoscitiuum potest determinare seipsum, & alia compincipia